

"...

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İLE İTİRAZ İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

A- İptal ve Yürürlüğün Durdurulması İsteminin Gerekçesi

Dava dilekçesindeki istemin gerekçesi şöyledir :

“ 21 inci maddenin birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırılığı

Anayasa Mahkemesi, Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi ödenmesini düzenleyen 4837 sayılı Kanunun 1 inci maddesini iptal ettiğinden ve bu maddenin uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için yürürlüğün durdurulmasına karar vermiştir.

Hükümet, Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesinin açıklanmasını beklemeden 4962 sayılı Kanunla, Anayasa Mahkemesi'nin daha önce iptal ettiği ve yürürlüğünü durdurduğu taşıt vergisi ile ilgili düzenleme yapmıştır.

4962 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrası ile; 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 5 ve 6 ncı maddelerinde yer alan (I), (II), (III) ve (IV) sayılı tarifelere göre vergiye tabi olan ve bu Kanunun yayımlandığı tarihte ilgili sicilde kayıt ve tescili bulunan taşıtlar ile yine bu Kanunun yayımı tarihinden 31.12.2003 tarihine kadar ilgili sicillere ilk defa kayıt ve tescil edilecek olan taşıtlar, bir defaya mahsus olmak üzere, anılan Kanundaki tarifelerde ilgili taşıt cinsi için belirlenmiş olan 2003 yılı tutarları kadar, taşıt_vergisine tâbi tutulmuştur.

Gelir ve servet unsurları, mali gücün göstergeleridir. Bu bağlamda, bir servet unsuru olan taşıtlar da mali gücün göstergelerindendir.

197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun, 29.11.1984 tarih 3088/3 sayılı Kanunla değişik 7 nci maddesine göre, mükellefiyet; takvim yılının ilk altı ay içinde yeni kayıt ve tescil edilen taşıtlarda kayıt ve tescilin yapıldığı takvim yılı başından, son altı ayı içinde yeni kayıt ve tescil edilen taşıtlarda ise, son altı aylık dönemin başından itibaren nazara alınır.

197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununa göre, yılın ikinci yarısında iktisap edilen taşıtlar nedeniyle motorlu taşıtlar vergisinin sadece ikinci taksiti ödenecektir. Taşıtlar vergisinin düzenlenmesinde esas alınan temel yasa olan 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, ödeme gücüne dayalı olarak kısıt dönem esası getirmiştir. 4962 sayılı Kanununun 21 inci maddesinde düzenlenen taşıtlar vergisi ise, başka herhangi bir objektif ölçü getirmeksizin yılın ikinci yarısında alınan motorlu taşıtlardan tek taksite tekabül eden tutarda taşıtlar vergisi değil de, 2003 yılı tutarları (iki taksitin toplamı) kadar vergi alınmasını öngörmektedir.

Verginin birinci taksitinin ödenmesinden sonra motorlu taşıtlar sahibi olanlar, 197 sayılı Kanuna göre, verginin sadece ikinci taksitini ödemekle yükümlü tutulurken, 4962 sayılı Kanuna göre ise, 2003 yılı tutarı kadar vergi (verginin hem birinci hem de ikinci taksitini) ödemekle yükümlü kılınmıştır. Bu nedenle, 4962 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen taşıtlar vergisi, vergi mükellefleri arasında eşitsizliğe neden olmaktadır.

Mükelleflerden vergi alınırken, Anayasa'nın 73 üncü maddesinde yer alan ödeme gücü ve vergi adaleti ilkelerine, 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine ve 10 uncu maddesindeki kanun önünde eşitlik ilkesine uygun hareket edilmesi zorunludur. 197 sayılı Kanuna göre motorlu taşıtlar vergisinin ilk taksitini ödeme yükümlülüğü olmayanların, 4962 sayılı Kanununa göre, 2003 yılı taşıt vergisinin tutarı kadar taşıt vergisi ödemekle yükümlü tutulmaları Anayasa'nın 2, 10 ve 73 üncü maddelerine aykırıdır.

Hükümet, Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi ile ilgili düzenlemeyi 2003 yılı bütçesindeki % 6.5'luk faiz dışı fazla hedefine bağlamıştır. % 6.5 oranındaki faiz dışı fazla hedefi 2002 yılı için de söz konusuydu. Hatta % 6.5 faiz dışı fazla hedefi, 2004 ve 2005 yılları için de söz konusudur. 2003 yılında faiz dışı fazla hedefinin tutturulması için ek vergi alınması ihtiyacı ortaya çıktı ise, vergi ile getirilen ek önlemlerin tüm vergi mükelleflerini kapsamı gerekir. Çünkü ancak bu şekilde, Anayasa'nın 73 üncü maddesindeki vergi adaleti, vergide eşitlik ve genellik ilkeleriyle herkesin ödeme gücüne göre vergi ödemesi ilkelerine uygun bir düzenleme yapılabilir.

Ek gelir kaynağı yaratmak amacıyla, gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri gibi vergi mükelleflerine de mükellefiyet getirmeden sadece motorlu taşıt sahiplerine vergi getirilmesi, Anayasa'nın 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırıdır. Taşıt vergisi mükellefleri ile diğer vergi mükellefleri arasında, vergi yükünün dağılımı bakımından mali güce göre kurulması gereken eşitlik bozulmuştur.

Diğer yandan 4962 sayılı Kanunla getirilen düzenlemede mükelleflerin mali güce göre vergi ödemesi hususunun da gözetilmediği görülmektedir. Halbuki mali güce göre vergi ödeme hususu göz önünde tutularak, 4962 sayılı Kanunda birtakım istisna ve muafiyetler düzenlenmesi mümkündü. Örneğin, bu amaçla; 1994 ve 1999 yılındaki ek vergi düzenlemelerinde yapıldığı gibi, münhasıran yolcu ve yük taşımada kullanılan taşıtlar, taşıtlar vergisi Kapsamı dışında bırakılabilirdi.

Aktifinde herhangi bir üretim veya iş aracı olan gelir vergisi mükellefinden ek vergi alınmazken, aktifinde ticari araç bulunan ve hatta tek geçim kaynağı basit bir nakliye aracı olan vergi mükellefinden ek vergi alınmaktadır.

Bu durum, taşıt vergisi mükellefleri ile diğer vergi mükellefleri arasında, vergi yükünün dağılımı bakımından mali güce göre kurulması gereken eşitliği, taşıt vergisi mükellefleri aleyhine bozmuş; aynı zamanda Anayasa'nın 10 uncu maddesinde yer alan kanun önünde eşitlik ilkesine de aykırı bir görünüm yaratmıştır.

Anayasa'nın Başlangıç kısmında belirlenen esaslar ve 2 nci maddesi gereği, Türkiye Cumhuriyeti bir "demokratik sosyal hukuk devleti"dir. Sosyal devlet; vatandaşlarının sosyal ve ekonomik koşulları ile ilgilenen, onlara asgari bir yaşam düzeyi sağlamayı ödev bilen devlet olarak tanımlanır.

Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygunluğunu başlıca geçerlik koşulu sayan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukuk kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu temel hukuk ilkeleri ile Anayasa'nın bulunduğu bilinci olan devlettir.

Bu bağlamda yasaların Anayasa'ya uygun olmaları zorunluluğunu kabul eden hukuk devletinde Anayasa'nın herhangi bir kuralına aykırı olan yasa kuralları doğal olarak hukuk devleti ilkesine de aykırılık oluşturlar.

Anayasa'nın 10 uncu maddesine göre; herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin yasa önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare bütün işlemlerinde yasa önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Anayasa'nın 10 uncu maddesindeki yasa önünde eşitlik ilkesine göre, yasaların uygulanmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrılığı gözetilmeyecek ve bu nedenlerle eşitsizliğe yol açılmayacaktır. Birbirlerinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanması ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılması engellenmektedir. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Kimilerinin Anayasa'nın 13 üncü maddesinde öngörülen nedenlerle değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

4962 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemede; aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulmamıştır. Yılın ikinci yarısında motorlu taşıt sahibi olanlar verginin aslı ve eki bakımından farklı kurallara tabi tutulmuştur.

Anayasa'nın 73 üncü maddesine göre; herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergide genellik ve eşitlik ilkeleri geleneksel vergi adaleti ilkeleridir. Vergide genellik ilkesi, fark gözetilmeksizin herkesin elde ettiği gelir, servet ve harcamalar üzerinden vergi ödemesini amaçlar. Vergide eşitlik ilkesi de, ödeme gücü aynı olanların aynı vergiyi ödemelerini ifade eder. Hukuk devleti kavramı açısından vergilendirmede genellik ilkesi ile yasa önünde eşitlik ilkesi çakışmaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; 4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrası, Anayasa'nın 10 uncu maddesindeki kanun önünde eşitlik ilkesine, 73 üncü maddesindeki verginin genelliği ilkesine, vergide eşitlik ilkesine ve mali güce göre vergilendirme ilkesine, 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine ve Anayasa'nın 11 inci maddesindeki Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesine aykırı olup, iptali gerekir.

Yürürlüğü durdurma isteminin gerekçesi : 30.07.2003 tarih ve 4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının uygulanması halinde, giderilmesi olanaksız durum ve zararlar doğacaktır.

Bu durum ve zararları önleyebilmek için, söz konusu hükümlerin yürürlüklerinin durdurulması gerekmektedir.

Sonuç ve istem : Yukarıda açıklanan gerekçelerle:

1. 30.07.2003 tarih ve 4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının, Anayasa'nın 2, 10, 11 ve 73 üncü maddelerine aykırı olduğu için iptaline,

2. 30.07.2003 tarih ve 4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının açıkça Anayasa'ya aykırı olduğu ve uygulanmaları halinde giderilmesi olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz. 11.08.2003”

B- İtiraz Başvurusunun Gerekçesi

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, Kanun'un 21. maddesi ile getirilen taşıt vergisinde, 31.12.2003 tarihine kadar taşıt sahibi olanlardan değişik isimlerde vergi alınmak istenmesinin Anayasa'nın 2., 10. ve 73. maddelerine aykırı olduğunu, 3.4.2003 günlü ve 4837 sayılı Kanun'un emsal nitelikte olan 1. maddesinin de Anayasa Mahkemesi'nin 23.7.2003 günlü, E.2003/48, K.2003/76 sayılı Kararıyla iptal edildiğini, açıklanan nedenlerle 2949 sayılı Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrası da göz önüne alınarak Kanun'un 21. maddesinin iptali gerektiğini ileri sürmüştür."